

Ermengol, sant Llàtzer i les d'altres sants, juntament amb l'autèntica de reliquies, un document que en confirma l'autenticitat i la data de la consagració. El temple va ser declarat Monument Historicocartístic Nacional l'any 1982.

L'edifici és de finals del segle XII. Originàriament era d'una sola nau, segurament coberta amb volta de canó apuntada i capçada per un absis semicircular, allargassat. Al segle XVIII, rebé importants reformes: prop de l'arc presbiteral, a cada banda, es construí una capella. Dos altars es van col·locar en els buidats dels murs laterals. La coberta fou refeta amb volta de canó, amb llunetes, i reforçada amb arcs torals. A l'extrem oest de la nau, es construí un cor i un campanar de torre.

La part més destacable de l'església és la portalada romànica, del segle XII, que s'obre a la façana de ponent. Estava molt malmesa perquè és de pedra sorrenca de la zona i, l'any 1985, la Generalitat de Catalunya va efectuar-hi una important restauració.

SANT ESTEVE DE PELAGALLS. Portal.

Està emmarcada per un cos rectangular que sobresurt del mur. Consta de tres arquivoltes en gradació sostingudes per columnes amb impostes i capitells decorats. A cada banda, la columna més exterior és doble. Es creu que està inspirada en la de Santa Maria de Covet, encara que la va fer un artista menys destre. La decoració d'impostes i de capitells és amb motius geomètrics, vegetals, animals i rostres humans. El timpà-llinda, s'aguanta amb dues

cartel·les. Està ornat, essencialment, per una majestat dins d'una mandorla sostinguda per dos clergues. L'única arquivolta decorada és l'exterior. Ho és amb relleus de fruites. Tota la iconografia de la portalada és molt difícil d'interpretar. Hi ha diverses hipòtesis.

Text i fotos: Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Catalunya Romànica, vol. XXIV: El Segrià, les Garrigues, el Pla d'Urgell, la Segarra i l'Urgell. Guies Catalunya Romànica, vol. 15: La Segarra, l'Urgell i la Conca de Barberà. Els Castells de la Segarra. Jaume Moya i Matas /Jesús Roig i Grau. Cossetània Edicions. 2011.

SANT ESTEVE DE PELAGALLS.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 149

22 de març de 2015

LA SEGARRA

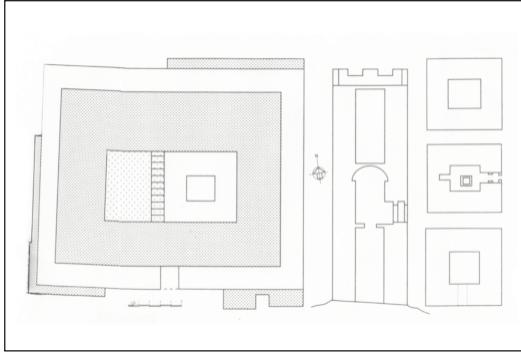
CASTELL DE LES SITGES

El lloc de les Sitges ja és esmentat l'any 1025, però el castell no ho és fins el 1116, en un testament on se cita el "castrum de Ciges". Durant el segle XIII el castell formava part de la baronia de Florejacs i pertanyia als Alemany de Cervelló, senyors de Guimerà. Després, va pertànyer a diversos propietaris. Durant el segle XVIII va passar als marquesos de Gironella i el tingueren fins a la desamortització.

El castell primitiu, del segle XI, constava d'una torre i una muralla, les quals foren enderrocades per bastir l'actual torre quadrada, envoltada per un gran pati i una nova muralla paral·lela. A partir del segle XIV es construïren, progressivament, edificacions adossades a la muralla fins a ocupar quasi tot el pati. El castell es convertí en palau residencial fortificat i és un bon exemple de castell gòtic català. A la planta baixa hi ha: el celler, el forn, els estables i els habitatges del servei. Al primer pis, la planta noble i al segon, diverses estances.

CASTELL DE LES SITGES

CASTELL DE LES SITGES. Planta.

La torre de l'homenatge té 20 m i la planta quadrangular. Consta de baixos, dos pisos i una terrassa. Els baixos foren convertits en presó. Només s'hi accedeix per un forat situat al paviment del primer pis. Aquest pis és cobert amb una volta de canó i en una de les seves parets hi ha la porta d'accés a la torre. També té una escala de pedra per pujar al segon pis, des d'on, amb una escala de fusta es pot accedir a la terrassa, amb merlets.

SANT PERE DEL CASTELL DE LES SITGES

En l'inventari de les rendes del bisbat d'Urgell dels anys 1042 i 1075 s'esmenta "el delme de Sigues". Per tant, ja existia una petita parròquia o una capella del castell que, possiblement, fou sufragània de Santa Maria de Florejacs.

L'església actual és de finals del segle XII o dels inicis del XIII. Consta d'una sola nau, coberta amb una volta de canó, reforçada amb cinc arcs torals, i capçada per un absis semicircular, cobert amb una volta de quart d'esfera. Ambdós estan units per un arc presbiteral en degradació.

A l'interior, hi ha arcsolis oberts als murs i també bancs de pedra adossats. La imposta nord de l'arc preabsidal està decorada amb un relleu incís, que podria ser un peix submarinit a l'aigua. A l'exterior, a la façana de ponent, s'obre una senzilla porta d'accés de mig punt adovellat. Al seu damunt hi ha una finestra d'esqueixada simple i està coronada per un campanar d'espadanya de dos ulls. Darrera de l'absis hi ha el cementiri, que té un conjunt d'esteles funeràries discoïdals, de la segona meitat del segle XII.

SANT PERE DE LES SITGES.

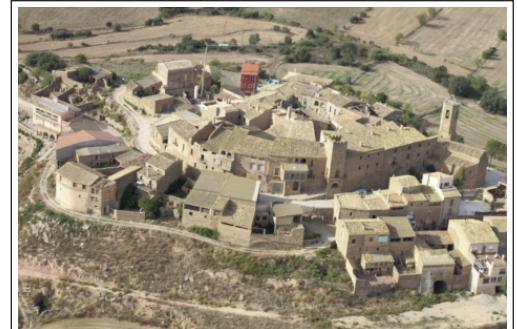
s'obre una senzilla porta d'accés de mig punt adovellat. Al seu damunt hi ha una finestra d'esqueixada simple i està coronada per un campanar d'espadanya de dos ulls. Darrera de l'absis hi ha el cementiri, que té un conjunt d'esteles funeràries discoïdals, de la segona meitat del segle XII.

CASTELL DE FLOREJACS

El lloc s'esmenta en un document de l'any 1082, com a terme de "Floriacus". Poc més tard, el 1087, ja consta el castell com a "Floriachi castri". Documents posteriors, l'anomenen "castro de Floriaco" i "castro de Floregags". A finals del segle XIII era el centre de la baronia de Florejacs, i pertanyia als Alemany de Cervelló, senyors de Guimerà. Després, va pertanyer a diversos propietaris. I durant el segle XVIII passà als marquesos de Gironella, que el tingueren fins a la desamortització.

El castell primitiu, del segle XI, es creu que tenia una planta poligonal irregular, amb sis bestorres, centrat per la torre de l'homenatge. De les muralles, només en resten alguns llenços i basaments. Els murs de la torre s'aprofiten, segurament, com a murs de l'actual casa de cal Formiguera. Existeix també una bestorre, refeta el segle XIV, que està bastida damunt del portal d'entrada. Un portal pel qual s'accedia, a través d'un túnel, al pati d'armes.

A partir del segle XIV, i especialment durant el XVI es construïren cases a l'interior del recinte de muralles i es formà una vila closa. El castell fou molt reformat i es convertí en un palauet. Consta de planta baixa i dos pisos. A la planta baixa es troben les quadres, el celler i el calabós. Al primer pis hi ha la planta noble i al segon diverses dependències.

FLOREJACS. Vista aèria de la població

FLOREJACS. Portal i bestorre.

SANT ESTEVE DE PELAGALLS

Església documentada l'any 1098. El primitiu temple fou reconstruït el segle XII i consagrat el 1180. Durant les obres de restauració i neteja, de l'any 1968 es va trobar, dins l'altar, una lipsanoteca de fusta policromada que actualment és al Museu Diocesà d'Urgell. Contenia les relíquies de sant